

30. Riddaren Sankt Göran.

MELODI.

a. KI, S.L.S. 82, 384; även S.L.S. 125, 48. (E)

a. Åb, Kimito, Långvik.
Sj. torparen *Söderström*.

Uppt. O. R. Sjöberg 1887.

Lo-vad va-re alls-mäk-tig Gud, dess - li - kes hans väl-sig-na-de son. För
e - der vill jag en vi - sa kvä - da om den rid-dar Sankt Gö - ran.

TEXT.
Översikt.

A. »Visan om den förträflige hjälten
Sankt Jöran», RE, R3, 165, 442.
B. Svenssons saml. 19, 30.
C. NI, Svenssons saml. 6, 80.

D. »Om den förträffliga St. Göran»,
SA, S.L.S. 40, 124.
E. »Riddar sanct Jöran», KI, S.L.S.
82, 189 (a).

A.

Replot, Vallgrund. Uppt. J. E. Wefvar 1875—76.¹

1. Lofvad vare alsmächtige Gud,
thesslikes hans välsignade son;
jag vil en visa qväda
om then riddaren Sanct Jöran.

2. Hör tu Jöran hvad jag säger dig,
tu skalt mit ärende uträtta;
til Capadociam, den store stad,
där skalt tu med drakenom strida.

3. Then staden är både bred och
lång,
ther bor en hednisk konung inne;
för samma stad ligger en drake,
han ligger then staden till mene.

4. Then draken han har så underlig
sed,
hvar dag vil han hafva sin föda;
både folk och fä, och vad han får,
så månd han then staden möda.

5. Hvar dag han icke sin föda får,
han blåser andan över muren;
alla the hans anda känna får,
the blifva ther utaf strax döde.

6. Then hafver en så underlig sed,
hvar dag vil han hafva sin föda;
både folk och fä förderfvar han,
så ock månd staden utöda.

¹ Sannolikt avskrift av ett svenskt skillingstryck. *Utgivarens anm.*

7. Then dagen han ej sin föda får,
luktar hans anda så svåra,
han gångar sig allt för then staden,
och blås sin anda över muren.

8. Alle the hans anda känna få,
the blifva deraf strax döde,
så länge blåser han i then stad,
at han lägger aller i öde.

9. Konungen gaf them et annat råd:
hvar dag en menniska gifva;
så må thetta dock långa vårt lif,
också må vi längre få lefva.

10. Tå hvarfven voro omkring gång-
ne,
på konungens dotter mände thet falla;
borgarne gingo för slottet in
hans endaste dotter utkalla.

11. Han böd för henne både silfver
och gull,
han ville thet gjerna utgifva.
Borgare sade: »Wi vil ej,
våre barn och gjerna lefva.

12. Konung I hållen thet I hafven
sagt
och gören oss intet til mene,
eller vi gåm i slottet in
och brytom ned både stockar och stene.»

13. »Gack nu ut min käraste dotter,
tu skal til draken gånga;
jag hade tig aktat en konungsson,
och icke then draken tilhanda.»

14. Jungfrun klär sig i bästa kläder,
i the bästa, som hon hafver,
så tar hon med sig sit lekelamb,
och så af slottet utgångar.

15. Jungfrun, hon gångar af slottet
ned,
så ynkelig var hennes läte;
fader och moder kyste henne tå,
så bitterlig mände the gråta.

16. Jungfrun, hon gångar på gatan
fram,
hon vrider sina händer så svåra,
och hvart thet barn i staden var,
the fälte för henne tårar.

17. The följde henne på marken ut;
Guds hjelp kom henne til fromma;
hon steg sig uppå en liten hög,
hon mente draken skulle komma.

18. Som hon steg uppå then lilla hög,
then stund var icke för länge,
ther kom Sanct Jöran ridandes,
hans häst fast för allom springer.

19. Ridder Sanct Jöran kom ridan-
des,
hans häst för allom månd springa.
Baneret var hvitt, korset var rödt,
thet förde han i sina händer.

20. Hans baner var hvitt, hans kors
var rödt,
thet förde han i sina händer;
hans harnesk thet sken allt som en sol,
ty jungfrun honom ej kände.

21. »Stånden I här min skjöne jung-
fru,
hvi sörjen I så svåra?
Hvad är eder til möda lagdt,
I sägen thet uppenbara.»

22. »Thetta är mig til möda lagdt
mig enom drakan at gifva.
I riden bort fager ungersvän,
om eder lyster längre lefva.»

23. »Jag har Gudi lofvat thetta
och eder jungfru thesslika,
i dag vil jag eder hjelpa,
och ehr ingalunda svika.»

24. »Riden bort nu fager ungersvän,
I gören eder intet til mene,
ty detta är nog jag skal dö,
jag dör nu heldre allena.»

25. »Skulle jag nu så rida bort,
så måtte jag thet ej bekänna.
Jag skall eder frälsa i dag,
om I villen Christi tro anamma!»

26. »Gjerna vil jag Christi tro taga,
och Gud allena åkalla.
Kunnen I mig frälsa i dag,
vid Christi tro vil jag hålla.»

27. »Wårom Herre gifver jag eder,
och Christo Jesu bekänner.»
Och så kom draken af thenne sjö,
Sanct Jöran emot ränner.

28. Han stack honom i munnen in,
hans glafven flög alt i stycker;
ingen fogel flyger så snart,
som han sit svärd utrycker.

29. Ingen fogel flyger så snart,
som han sit svärd utryckte,

hand månd honom med Guds namn binda
at han sin mun åter lyckte.

30. »I gången fram, min käre jungfru,
lägger på hans hals ehrt bälte,
så att er fader och moder se,
at I nu ären frälste.

31. The ledde then draken alt til
den stad,
konungen på muren månd ropa,
och alt thet folk, som i staden var,
började tå til at löpa.

32. The ledde then draken alt til
then stad,
Sanct Jöran och then jungfru skjöne,
bode konungen taga vid Christi tro,
eller staden blir alt öde.

33. »Gjerna tager jag vid Christi tro
och ther alt mit rike
och jag gifver eder min kära dotter,
kunde hon vara eder like!»

B.

Gammalt ark, dat. 1795. Uppt. A. P. Svensson.

1. Prisad vare vår Herre Gud,
och välsignad så vare hans son,
nu vill jag för er alla sjunga,
på varje, ja på var en plats.

2. Om en man så heliger och snabb,
så är denna visan diktad,
den helga Georg en tapper riddare,
vars märke envar väl känner.

3. Nu och alltid lyssnen alla på
om den tappre riddar Jorgen,
till det kapadoniska land,
så kom det en gruvelig drake.

4. Den staden den är mycket stor,
där bodde även landets konung,
och draken sig slingra kring murenom
och hotade staden uppsluka.

5. Den draken så stygg och bålde är,
var dag skall han hava sin föda,
båd folk och få och vad han kan få,
och lämnade intet efter.

6. Om han ej fick mat båd dag och
natt,
sin föda som han ville hava,
då rest han sig opp mot muren brant,
han blåst sin anda över muren.

7. När han uppå dem sin andedräkt
blåst,
så känd det alla där innanföre,
varenda en ner till marken föll,
de dogo i gator och gränder.

8. Men konungen sad ett annat råd:
»Vad skola vi åt draken giva,

att människor och djur i ro må gå,
att envar livet må behålla.

9. Vi givom åt draken varvet om-
kring,
ett barn ifrån varje ställe,
på så sätt må draken föda få,
och vi få så roliga vandra.»

10. De borgare gjord som konungen
bjöd,
såsom befallningen var given,
för draken så måste ett barn gå,
ett barn ifrån varje ställe.

11. Då varvena var gångna ikring,
till drakens ohyggliga föda,
så måste konungens dotter gå,
och budet vart lika för alla.

12. Han bjöd för henne halva sitt rik,
till att sin dotter få frälsa;
de borgare sade: »Wi vilja det ej,
ty våra barn hade ock gärna levat.

13. Herre, I lovdén kungslig tro,
så bryten nu inte edra eder,
för eljest vi säge vid levand Gud,
ej sten på sten av slottet skall bliva.»

14. Konungen fällde tårar på kind,
allt för sin älskeliga dotter;
bad henne ute för draken gå,
så att den måtte folket spara.

15. »Gå fram för draken dotter min,
du skall åt draken nu offras,
jag had dig aktat en kungason,
och inte till villbrådsföda.»

16. Jungfrun går med vitnande kind,
och vred sina händer så svåra,
och tårarna runno på kinden ner:
»O stackars jungfru så är jag.»

17. Sin finaste kläder drog hon på,
så sorgeligen männe hon gråta,
ett litet lamm hon sen tar i sin famn,
dess huvud med tårar hon blötte.

18. »Farväl min fader, farväl min mor,
farväl i kristtrogna alle,
tills nu I haven tagit om mig vård,
nu måste jag livet mitt offra.

19. Kom följ med mig Herre Jesus
Krist,
kom du att mig arma frälsa,
i synder så är jag boren förvisst,
kom Herre att själen min frälsa.»

20. Och jungfrun vandra med myc-
ken gråt,
och alla de tårarna fällde,
en var som henne bortvandra såg,
så bitterligt för jungfrun de gråto.

21. Och jungfrun gick på grönan äng
och skådar omkring sig så vida;
dit kom riddar Jorgen ridande,
han tyglar sin häst så svåra.

22. När riddare Jorgen rider fram,
så skramlade det i hans tyglar,
hans harnisk sken som solens strål,
ej vart han av jungfrun känder.

23. »Stanna, o stanna sköna jungfrun
min,
säg mig, vi gråten I så svåra,
vad fattas att jag er i tårar ser,
jag skall er från sorgerna hjälpa.»

24. Men jungfrun svart med tårande
röst,
och vände sig emot herr Jorgen:
»Min tårar falla i stridaste ström,
mitt unga liv så måste jag offra.

25. I riden er väg, fager ungersven,
I söken nu opp edra vänner,
ty jag skall ensam för draken stå,
ett liv är det nog till att spilla.»

26. »Med Herrens hjälp jag nog vinna
skall,
jag eder från nöden skall hjälpa,
i dag sköns jungfru skall ni gå fri,
jag säger vid riddare tro och heder.»

27. Och draken den opp ifrån vatt-
net steg,
och riddar Jorgen emot den spränger;
han stack sin glav i drakens hals,
ej mer må den jungfrunen skända.

28. Ej fågelen i flykt är så snar,
som när han svärdet utdrager,
det smidat av guld, silver, järn var,
med vilket han mång under gjorde.

29. O kraftens förste, o Jesu Krist,
du kan oss alla frälsa,

lös du oss alla från syndaband
för bittra pinan och döden dina.

30. Ära så ske nu Fader vår,
desslikes också hans helga Son,
och ära ske åt den helge And,
som allan kraft har uti sin hand.

31. Nu visan om herr Jorgen sjun-
gen är,
så fröjdens er kristtrogne alla,
när rätt man av Herren hjälp begär,
så hjälper han nog oss alla.

C.

Handskrivet ark, signerat K. K. K. F. Uppt. A. P. Svensson.

1. Ut i det landet Babylon en riker
konung bodde,
en fager dotter hade han, uppå vår Gud
hon trodde.

2. En drake stor och grym och båld
ur vattnet sig upphävde,
den kröp runt omkring stadenom,
jungfrur blott den förtärde.

3. När andras döttrar förda var för
draken till att stånda,
så vart prinsessan ensam kvar, hon
månade för draken gånga.

4. Prinsessan had ett litet lamm, hon
bar det i sina armar,
och folket som på murarna stod,
de gräto över den arma.

5. Prinsessan gick mot stranden ned,
hon ropte till Gud Fader:
»Ack Herre, fräls mig hasteligt, ej vill jag
än bli döder.»

6. Och Gud han hörde den armas rop,
han hastigt sig förbarmar,
åt ängelen Mikael sade han: »Gack ned
och hjälp den arma.»

7. Och ängelen ner till jorden steg,
han ropte till riddar Göran:
»Du sadla nu din gångare grå, sen rider
du med äran!

8. Bort till det babyloniska land att
frälsa en prinsessa,
som är nu uti drakens våld, tag hjälm
uppå din hjässa.

9. Och tronens svärd jag åt dig ger,
därmed du honom skall stinga,
och Jakobs sköld du även får, du draken
skall övervinna.»

10. Herr Göran han sadla sin gångare
grå, sexhundra mil han rider,
han kommer till det babyloniska land,
när solen ur österen skrider.

11. Och Göran ned till stranden red,
han slog ihjäl den draken.
prinsessan lyfte på hästen sen, och förd
henne till sin fader.

12. Och konungen vart glad i sinn,
han låter sig hastigt döpa,
och pris och ära ske Herranom, som lät
Göran den draken döda.

D. (str. enl. A: 1—30, 32, 31, 33. Nystavning). Saltvik, Snäckö. Sj. en 60-årig gumma 13/7-93. Uppt. J. Torckell.

E. (1—5, 9—16, 17³, 19^{1,2}, 20—22). Kimito, Långvik. Sj. torparen Söderström. Uppt. J. E. Wefvar 1880-talet.

Avvikelser i D, E enligt A.

1¹ allsmäktig E — 1⁸ Jag eder en visa vill kväda D; För eder vill jag en E — 1⁴ riddar E.

2¹ Hör nu på du riddar St. Jöran E—2⁸ Vad jag säger dig E; skall D—2⁸ Capadocia D; Kappadocien E—2⁴ skall D, E; draken D, E.

3⁸ I samma stad E.

4¹ Den draken haver D; Den d. han haver en så E—4⁴ Så månde han staden E; utöda D, E.

5⁸ Blåser han sin anda ö. m. E—5⁸ [känna] få E.

7⁸ Luftar hans ande s. s. D.

9⁸ utgiva E—9⁸ Så kan E—9⁴ Om eder lyster längre leva E; länger få l. D.

10¹ När varven E—10⁸ Borgaren E.

11¹ bjöd D—11⁸ Men borgaren s. E—11⁴ gärna vill l. D.

12¹ Konungen hållen E—12⁸ Och icke hållen oss till m. E—12⁸ Helder vi gångne om E—12⁴ bryter om E; [både] D; stenar D, E.

13¹ Gack ut du min E—13⁸ Nu har jag aktat dig till en E.

14¹ J. kläder D; J. hon klär sig i b. klär E—14² hade D; då hade E—14⁸ lekelamm D, E.

15¹ slottet ut D—15² hennes låter D—15⁴ bitterligt D.

16¹ av gatan E—16⁸ vart och ett barn D, E; i staden fanns E—16⁴ Det fällde E.

17⁸ Jungfrun gick sig på en liten hög E—17⁴ Hon m. där draken E.

18⁴ [fast] D; framspringer D.

19⁸ för alla E.

20⁸ uti E—20⁴ ej honom E.

21¹ Vad ständar I h. m. kära j. E—21⁸ Vad sörjen E—21⁴ Och mig det icke uppenbara E.

22¹ Det är E—22² drake E; ena drake D—22⁸ Rider bort I fager u. E—22⁴ länger D.

23¹ haver D—23⁸ desslikes D—23⁴ Eller jag skall själver stjalpa D.

24⁸ Ty det är nog att jag D—24⁴ heller allene D.

26¹ jag taga Kristi tro D.

27¹ giver jag pris D—27⁸ O. så mot draken D—27⁴ emot honom D.

30⁴ Att I ären allt f. D.

31¹ De förde D—31⁴ Började löpa tillhopa D.

32¹ De förde D—32⁸ jungfru klare D—32⁸ Bådo D—32⁴ all öde D.

33² Och det uti allt D—33⁴ hon varda D.